

PASTORALPLAN
FOR
BARNE- OG UNGDOMSARBEID

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Innhold

Forord.....	3
Innledning.....	4
Gjennomføring og organisering i menighetene	5
Viktige hensyn i menighetens barne- og ungdomsarbeid	6
Økonomi	8
Hva kan OKB sentralt bidra med?.....	9
Å tenke helhetlig – ut i fra menighetens premisser	11
Praktisk oppfølging av pastoralt arbeid med barn og unge	12
De minste: 0–2 år	13
Førskolebarn: 3–5 år.....	14
Småskolebarn: 6–9 år	15
'Tweens: 10–12 år	16
Tenåringer: 13–15 år	17
Ungdom: 16–19 år.....	18
Studenter/Unge voksne: 20+.....	19

Utkast til pastoralplan for barne- og ungdomsarbeid i Oslo Katolske Bispedømmes menigheter er utarbeidet av en arbeidsgruppe nedsatt av biskop Bernt Eidsvig i samarbeid med PROs Arbeidsutvalg. Arbeidsgruppen består av: p. Heinz-Josef Catrein (leder), Andreas Christiansen (PRO rep. St Paul, Bergen), Thanh Nguyen (PRO rep. St Gudmund, Jesheim), Svein Arne Marcussen (PRO rep. St. Birgitta, Fredrikstad), sr. Faystyna Walczak (Elisabethsøster, PRO rep. ordensfolk), Camilla Cselenyi (OKB ansattes PRO rep.), Jardar Maatje (NUKs PRO rep.); Ståle Wilhelmsen (NUKs organisasjonskonsulent) og Marta Bivand Erdal (St Hallvard, Oslo) er arbeidsgruppens sekretærer.

Arbeidsgruppen ble nedsatt 1 mars 2008, og regner med å avslutte sitt arbeid når pastoralplan for barne- og ungdomsarbeid, godkjent av biskop Bernt Eidsvig, presenteres på PROs vårmøte 2009. Implementering og oppfølging av pastoralplanen i menigheten er utenfor arbeidsgruppens mandat.

Kjære søstre og brødre i OKBs menigheter,

Pastoralplanen for barne- og ungdomsarbeid i Oslo Katolske Bispedømmes menigheter er ikke et dokument som oppstår i et vakuum. Menighetenes erfaringer og praksis, så vel som de grep som er forsøkt fra sentralt hold, danner bakteppet for dette dokument. Særlig viktig er det å fremheve at pastoralplanen bygger på de erfaringer som er gjort i mange av OKBs menigheter, samt den enighet som kom frem på seminaret om Kirkens barne- og ungdomsarbeid, «Sammen i møte med Kristus», i 2003 om at evangelisering i dag må spille en nøkkelrolle i Kirkens innsats for og med familiene, barna og de unge.

Hensikten med pastoralplanen for barne- og ungdomsarbeid er enkel: **det er nødvendig å nedfelle et felles minimum for hva familier, barn og unge skal tilbys pastoralt i våre menigheter.** Uansett hvilken menighet i OKB man bor i, skal det være forutsigbart hva foreldre, barn og unge kan vente å møte, til tross for de enorme forskjellene mellom våre menigheter.

Foreldre, barn og unge kan og skal som Kirkens legfolk bidra til Kirkens pastorale tilbud. Foreldrene har et særlig ansvar for å engasjere seg, i sine egne barns trosopplæring, men også i arbeidet i menighetene. Likevel er det nødvendig at prestene, spesielt sogneprestene, tar et konkret ansvar for å sikre at det er et godt helhetlig tilbud i menigheten for og med barn og unge, fra dåpen og på vei inn i voksenlivet. **I pastoralplanen nedfelles konkrete ting som hver menighet skal gjennomføre, samt flere konkrete ting som menigheten skal vurdere om det er mulig å sette ut i livet lokalt.**

Hvorfor er det behov for en pastoralplan for menighetenes barne- og ungdomsarbeid? Å ta opp de store endringene i samfunnet vårt de siste tiår blir kanskje som en klisjé. Like fullt er det viktig å ta innover seg at barn i dag ikke lengre blir sosialisert inn i kristendommen noe annet sted enn i hjem og kirke. Det aller meste avhenger av foreldrene og familien som «huskirke». Den religiøse oppdragelsen skjer i familien. Menigheten kan og skal i denne sammenheng være støttespillere. Menighetens ansvar blir å tilrettelegge for at familiene i praksis kan fungere som gode «huskirker». Mange foreldre er seg nok ikke bevisst dette store ansvar, noe oppmøte i søndagsmessen eller oppslutning om katekesen kan være illustrasjoner på. Desto større blir Kirkens ansvar, gjennom menigheter, prester og legfolk, til å støtte familiene i deres strev for å bygge opp og opprettholde en katolsk identitet.

Det er et økt behov for trosformidling og opplæring i dag, sammenlignet med tidligere. Dagens unge lærer ikke på samme måte som før om den kristne tro i skolen. Familiene og Kirken må her ta sitt ansvar. Men det sosiale fellesskapet og gode rollemodeller må være en integrert del av Kirkens møte med barn, unge og deres foreldre. Katekisk undervisning er ikke lenger nok. Det trengs forkynnelse som formidler et personlig møte – mellom mennesker og med Kristus. Som en del av dette, er det også nødvendig å tilby barn og ungdom et katolsk fellesskap, slik at de kan sosialiseres inn i katolsk tro og praksis og oppleve katolsk fellesskap og vennskap. Fellesskapet som er så viktig i barne- og ungdomsarbeidet, innebærer også den viktige sosiale og diakonale dimensjonen, det vi kaller *caritas* – nestekjærlighet. Behovet for å oppleve fellesskap med katolikker på samme alder som en selv gjelder både for barn og ungdom, og skal også gjenspeiles i menighetsfellesskapet som barna og ungdommen jo er en del av.

Kirken må våge å kalle barna og de unge til et personlig, eksistensielt møte med Gud: «Gud elsker deg!», «Gud har en plan for deg!». Med denne pastoralplanen for barne- og ungdomsarbeidet i våre menigheter håper jeg at vi kan løfte frem viktigheten av vår innsats for og med de unge. Jeg vil på det varmeste oppfordre alle menigheter til å se på hva mer som kan gjøres for at barna, de unge og deres foreldre kan få oppleve å møte den levende Gud i sin menighet!

Biskop Bernt Eidsvig

Innledning

En pastoralplan kan virke noe byråkratisk. Men meningen går i en helt annen retning. Målet med å lage en slik plan, er å gi menighetene et hjelpemiddel til å finne ideer, se muligheter og oppdage metoder for å bygge opp et fruktbart tilbud for gruppen planen gjelder. Det er viktig i denne sammenhengen at Kirkens definisjon av den lokale kirken, gjelder bispedømmet. Derfor kan vi forstå en pastoralplan som en metode bispedømmet har for å hjelpe menighetslivet innenfor bispedømmet. **Oslo katolske bispedømme presenterer nå en pastoralplan for barne- og ungdomsarbeid, som skal hjelpe menighetene til å bygge opp et tilbud for menighetens barn og ungdom på deres vei til å bli voksne og selvstendige kristne.** Det enkelte barn bør på denne veien bli kjent med og forstå det kristne kall enhver mottar i dåpen. Den enkeltes liv bør bli et svar på dette kallet. Et kall som skal leves i menigheten. Det er viktig at den enkelte oppdager nødvendigheten av å tilhøre et fellesskap. Kirken er Kristi brud, det rom hvor han virker, hvor han skjenker seg til de troende i sakramentet og i fellesskapet. Allerede i dåpen blir de troende brødre og søstre i Kristus i Kirken og derfor bør barna fra de er små kunne få erfare fellesskap med andre barn. Denne erfaringen bør ledsage oppveksten og det kristne livet generelt.

Barn og ungdom bør bli kjent med de oppgaver som finnes i menigheten. De bør forstå familiens plass og rolle, ved å tilhøre en familie. Men i ungdomstiden bør de lære kallets betydning, enten det er til familieliv, eller til et ansvarlig liv i verden. Muligheten for at Gud kan kalle dem til ordenslivet og/eller prestedømmet, bør også gjøres kjent. De bør lære om de mange tjenester i menigheten som legfolk tar på seg og som også skal forstås som kall. Blant tjenestene kan nevnes lektortjeneste, kommuniensutdeling, karitativ innsats, katekese, ledelse i menighetsrådet og mye mer.

Sogneprestene og sogneadministratorene har et særlig ansvar for å ta imot og implementere pastoralplanen i sitt sogn. Men også eventuelle kapellaner og ansvarlig legfolk vil være naturlige medspillere i realiseringen av pastoralplanen. For bispedømmet er det en utfordring ikke bare å utvikle og å initiere pastoralplaner, men også å arbeide med å sette prestene i stand til å lede dette arbeidet. Man kan her se for seg å utvikle et kurstilbud som et ledd i prestenes videreutdanning i pastorale spørsmål. I tillegg bør det også utvikles kurstilbud for legfolk. **Ungdomspresten får en nøkkelrolle som koordinator for bispedømmets oppfølging av gjennomføringen av planen i menighetene.** Menighetene sender hvert år inn skjemaet for barne- og ungdomsarbeid i menigheten til ungdomspresten. Med en gruppe medarbeidere, hvor PRO, Kateketisk Senter og NUK er representert, går han gjennom skjemaene. Målet er gjennom tilbakemeldinger å støtte menighetene i gjennomføringen av pastoralplanens ulike punkter og forslag.

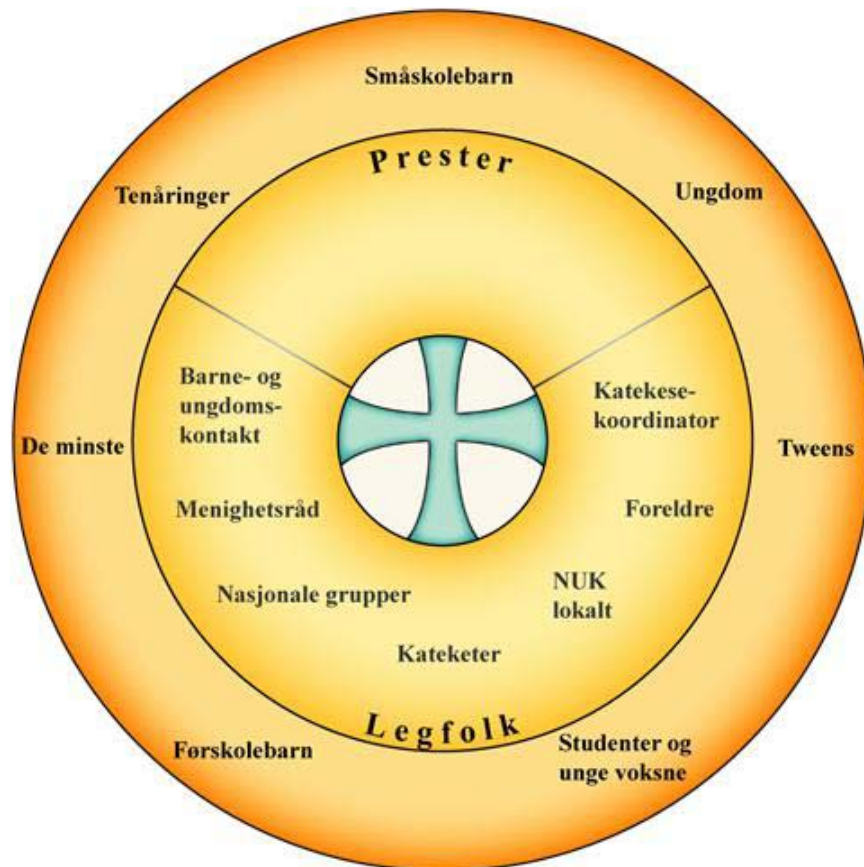
En spesiell utfordring for oss gjelder forholdet mellom livet i menigheten og sjelesorgen i de nasjonale gruppene. Her bør det være mulig å implementere den samme pastoralplanen og samtidig hjelpe barn og ungdom fra de ulike nasjonale grupper til å bli integrert med barn og ungdom fra andre grupper og i menigheten. Det er ikke naturlig å opprettholde et skille i lengden for barn og ungdom. De vil leve sammen i Norge uansett hvor de måtte komme fra og derfor er en så tidlig integrering som mulig viktig. Alle barn og ungdom, uansett hvilken bakgrunn de måtte ha, vil utgjøre fremtidens katolske kirke i Norge. Sammensmeltningen i et fellesskap bør forme en kirke som på en positiv måte er preget av den allsidige kulturelle bakgrunnen til medlemmene, men som samtidig er én kirke.

Pastoralplanen ønsker å være et virkelig hjelpemiddel for menighetene. Derfor håper vi at den blir brukt slik og inspirerer innsatsen i menigheten for barn og ungdom. Kristus sa jo «Og den som tar imot et slikt lite barn i mitt navn, tar imot meg» (Matt 18,5). I barna erkjenner vi på en særskilt måte Kristus. Å ledsage dem til å bli kjent med Kristus og hans kirke, er å føre Det glade budskapet om frelsen til nye generasjoner. Med barna vokser det frem en ny generasjon troende. Guds folk vil slik bli ført videre. Når barna blir ungdom bør de ledsages ikke bare til å holde fast ved troen, men også til å modnes i troen i takt med utviklingen i de sentrale årene av oppveksten. Slik kan de bli og forbli Kristi sanne brødre og søstre og forberedes til å ta sitt kristne ansvar i verden og være med på å føre Kirken videre inn i fremtiden.

Gjennomføring og organisering i menighetene

Organisering av et helhetlig barne- og ungdomsarbeid i menigheten

- For å oppnå målet om et godt og helhetlig pastoralt tilbud til barn og unge fra 0–25 år, er det viktig med oversikt og god organisering. **Sognepresten er hovedansvarlig både for å ha oversikt, for å gi åndelig veiledning og for en formålstjenlig organisering i menigheten.** Viktige aktører foruten sognepresten er katekesekoordinator og menighetens barne- og ungdomskontakt, samt dem som til enhver tid er involvert i å drive tilbud for og med barn og unge i menigheten: kateketer, barnekorledere, ministrantledere, ungdomsledere og så videre.
- I noen menigheter vil det fungerer godt med et barne- og ungdomsutvalg som bidrar til koordinering, og kan se hvor det er hull i menighetens barne- og ungdomsarbeid. I noen menigheter vil en ansatt barne- og ungdomsarbeid ha en slik koordinerende rolle. I andre menigheter vil sognepresten selv ha en slik rolle. Hovedpoenget er at noen har ansvar for kommunikasjon og samarbeid mellom de ulike aktørene, og at sognepresten, i samarbeid med menighetsråd og aktørene selv, setter realistiske mål for hvordan utviklingen av menighetens pastorale arbeid for og med barn og unge skal være.

Organiseringen av et helhetlig barne- og ungdomsarbeid, inkludert katekesen må være et lokalt anliggende i den enkelte menighet. Det er likevel viktig at hver menighet tenker gjennom hvordan man velger å organisere dette arbeidet på en best mulig måte. Illustrasjonen over er ment som en hjelp i forhold til å huske på viktige aktører, som vil kunne være de samme i de aller fleste menighetene våre.

Viktige hensyn i menighetens barne- og ungdomsarbeid

Menighetenes ulike størrelser og ressurser

OKBs menigheter varierer i størrelse både geografisk og i medlemstall, og dermed også i tilgang på menneskelige ressurser. Likevel har alle menigheter til felles at de har barn og unge blant sine medlemmer, og at det i dag gjøres noe for disse. Pastoralplanen for barne- og ungdomsarbeid i OKBs menigheter er tenkt som en konkret hjelp til å utvide dette tilbudet. Menighetens størrelse vil være avgjørende for hvordan man velger å organisere barne- og ungdomsarbeid og katekesen på best mulig måte, tilpasset de lokale forholdene. På grunn av de ulikhetene som finnes mellom OKBs menigheter, er det spesielt viktig at hver menighet for seg tenker nøye gjennom hvordan gode og praktiske løsninger kan finnes lokalt.

Samarbeid/forhold til foreldre

Familiene og foreldrene er nøkkelaktører for et vellykket helhetlig barne- og ungdomsarbeid. Det er i familien den første og mest grunnleggende trosformidling skjer. Med et godt samarbeid mellom familiene og hjemmene, styrkes mulighetene for å skape en katolsk identitet hos barna og de unge.

God kommunikasjon med foreldrene er en forutsetning for suksess. To konkrete tiltak kan bidra til å sikre dette er at man begynner tidlig, ved barnets dåp og oppfølging av dåpen i barnets tidlige år. Man fortsetter med regelmessig kontakt og kommunikasjon. Det er særlig viktig å presisere foreldrenes ansvar for barnets trosopplæring og åndelige vekst, og familien som «huskirke». Foreldrene har også ansvar for å delta, for sitt eget barn, så vel som for menighetens barn for øvrig. For menighetens del er en måte å sikre kontinuerlig kommunikasjon og kontakt med foreldrene faste foreldremøter årlig i forbindelse med katekesen. Men det er også svært viktig at man begynner kontakten før barnet er fylt 6 år og begynner i katekesen.

I dagens norske samfunn er det viktig å merke seg at familiens situasjon, er annerledes enn for noen tiår siden. I mange familier arbeider begge foreldre, ofte fulltid. Det vil si at mange foreldre ønsker å bruke sin fritid sammen med barna. Derfor er det nødvendig å tenke gjennom hvordan menigheten henvender seg til familiene på en ny måte. En praktisk konsekvens av dette kan være at man forsøker å organisere menighetens katekese til én lørdag i måneden, slik at familier med flere barn kan tilbringe resterende lørdager i fellesskap. En annen konsekvens kan være at man forsøker å benytte denne muligheten til i større grad å inkludere flere av foreldrene som frivillige i menigheten, som kateketer eller til andre oppgaver.

Mangfold av ulike nasjonale bakgrunner i menighetene

De fleste barn i den katolske kirke i Norge er født og oppvokst i Norge, og snakker dermed norsk flytende. Likevel er det viktig å være oppmerksom på at det også kommer katolske barn til Norge, som for en periode ikke vil forstå norsk. Dette kan være barn av asylsøkere eller arbeidsinnvandrere.

Samtidig er det også slik at de fleste katolske barn i Norge har en eller to foreldre som ikke har norsk bakgrunn i utgangspunktet. For oss som Kirke er dette en stor rikdom, som vi kanskje kan bli enda flinkere til å nyttegjøre oss av. Det kan også være utfordringer knyttet til dette, som er verdt å tenke gjennom og snakke med foreldre med bakgrunn fra andre land om. Dette kan dreie seg om alt fra gode erfaringer fra andre land, til kulturelle forskjeller som kan gjøre seg gjeldende også i kirkelige sammenhenger, og hvordan man må forholde seg til disse.

I den katolske kirke i Norge har vi flere større etablerte nasjonale grupper, som er aktive i mange av våre menigheter. Blant de største og mest aktive er vietnameserne, polakkene, tamilene, filippinerne og de spansktalesende. Det er viktig at man etterstreber godt samarbeid, og har fokus på enhet og fellesskap i menigheten, på tvers av nasjonale skillelinjer.

Forhold til den etablerte katekesen

Den etablerte katekesen fungerer i mange menigheter godt, og kan være en god ryggrad for et helhetlig barne- og ungdomsarbeid. Men man må se klart og tydelig at katekesen er et meget viktig, men ikke det eneste elementet, i barne- og ungdomsarbeidet.

Den etablerte katekesen har sitt fokus på trosopplæring, hvor kunnskap om troen ofte står sterkt. I dagens Norge er dette svært viktig – kunnskap om troen og Kirken er noe barn og unge må få tilgang til. Samtidig betyr det at aktiviteter som støtte opp om katekesen og supplerer denne, bør ha et sterkere fokus både på det sosiale og på katolsk fromhet og trosliv i hverdagen. Til sammen vil et gjennomtenkt pastoralt tilbud til barn og unge danne en helhet som er gjensidig komplimenterende, hvor alle de viktige dimensjonene i trosformidlingen ivaretas.

Et godt og helhetlig barne- og ungdomsarbeid må begynne rett etter dåpen og fortsette inn i voksenlivet. Trosopplæringen, i form av den etablerte katekesen, er en integrert del av dette, men ikke alt. Menigheten må ta stilling til hvordan den etablerte katekesen lokalt bedre kan integreres i en helhetlig pastoral satsning for og med barn, unge og deres foreldre.

Ungdom/voksne

Ungdom kan organisere mange aktiviteter, både for seg selv og for barn. Men det er nødvendig med voksne støttespillere. De voksne støttespillerne kan for eksempel stille opp med praktisk hjelp, være tilgjengelig og hjelpe til med mer krevende oppgaver. Hovedansvaret for barne- og ungdomsaktivitetene i menigheten skal ikke hvile på ungdom.

Frivillige/ansatte

I de fleste av OKBs menigheter vil det meste eller alt av barne- og ungdomsarbeid skje på frivillig basis. Det er derfor viktig at menigheten ser på hvordan man ivaretar sine frivillige, enten disse er voksne eller ungdom. Samtidig er det bra med en større satsing på lønnede medarbeidere som et supplement til frivillige. Disse kan jobbe med både familier, barn og ungdom. Mindre menigheter kan vurdere regionalt samarbeid, eventuelt deltidsansatte. En voksen ansatt kan sikre kontinuitet og profesjonell organisering av barne- og ungdomsarbeidet. Dersom menigheten har en slik ansatt, eller vurderer dette, er det viktig å nedsette konkrete instruksjoner for den ansatte.

Kommunikasjon

Foreldremøter i forbindelse med katekesen er flittig nevnt i pastoralplanen. I mange menigheter vil det være naturlig å kombinere foreldremøter for ulike aldersgrupper/klassestrinn. Selv om man opplever at få foreldre kommer, og de som kommer er dem man allerede kjenner, bør man opprettholde initiativet for å få kontakt med foreldrene. Det er helt nødvendig for kateketer, så vel som for andre involverte i barne- og ungdomsarbeidet i menigheten, å kjenne til de familiære forhold barn og unge som deltar lever under. For å kunne kommunisere med barna og de unge i den virkeligheten de lever i, er det nødvendig å kjenne til den. Menigheten må selv vurdere hvordan man eventuelt deler informasjon av denne typen med de relevante aktørene, for eksempel informasjon om barn som blir tatt hånd om av barnevernet, barn som har kriminelt rulleblad eller noe så vanlig i dagens Norge som at barnet bor delvis hos mor og delvis hos far og at man må operere med to sett adresser og telefonnumre til foresatte.

Kommunikasjon med foreldrene og de unge selv er ofte en stor utfordring for menighetene. De fleste menigheter benytter brev, muntlig og skriftlig kunngjøring i og rundt messen, samt oppslag på tavle. Dette er sannsynligvis kommunikasjonsformer det er fornuftig å fortsette med. Foruten dette bør man vurdere i hvilke sammenhenger man også kan benytte e-post og sms. Særlig i forhold til konfirmantundervisning og ungdomsarbeid bør sms-utsendelse vurderes sterkt. Ved bruk av e-post, vær oppmerksom på at ikke alle har e-post, og at noen sjekker denne svært sjelden. Personlig kontakt viser seg, uansett kommunikasjonsmiddel, å være det mest effektive. Menigheten bør se på hvordan man kan styrke personlig kommunikasjon med foreldre, barn og unge som deltar i menighetens barne- og ungdomsarbeid. Kanskje en telefonrunde i ny og ne er mulig? Eller sms-utsendelse til bestemte aktiviteter?

Økonomi

Barne- og ungdomsarbeidet og katekesen koster penger. Pastoralplanen legger også opp til aktiviteter som vil utgjøre nye utgifter for menighetene. Disse utgiftene må selvfølgelig kunne dekkes på en fornuftig måte. Det anbefales at man vurderer ekstrakollekt i menighetens høymesse i forbindelse med for eksempel 4-årsbok, samt utdeling av annet materiell. Alternativt kan man også vurdere om inntekter fra kirkekaffe kan øremerkes slike tiltak på bestemte søndager, eller man kan organisere loddsalg eller lignende under kirkekaffen for å skaffe penger.

De fleste menigheter har per i dag også noe foreldrebetaling i forbindelse med katekesen. Det er trolig mulig å satse enda mer på foreldrebetaling og/eller foreldreinnsats i forbindelse med menighetenes barne- og ungdomsarbeid og katekese. I alle andre sammenhenger hvor barn er aktive forventes det at foreldrene stiller opp. Kanskje vil foreldrene også stille opp i menigheten, dersom de blir bedt om det på en konkret måte?

NUK medlemskap organisert via katekesen, med frivillig individuell innmelding og med «katekeselag», er en god måte å styrke både sentralt og lokalt barne- og ungdomsarbeid i OKB på. Flere menigheter har allerede innmelding i NUK via katekesen. En slik ordning innebærer at hvert barn i katekesen betaler 100 kroner i NUK medlemskap for eksempel som en del av katekeseavgiften. Av disse 100 kronene får laget barnet er registrert i 50 kroner tilbake fra NUK. Foruten dette beløpet får hvert lokallag i NUK også et beløp, de siste årene omkring 8000–9000 kr pr år til bruk i forbindelse med sine aktiviteter. For mer informasjon om innmelding i NUK via katekesen og lokallag i NUK, ta kontakt med NUK.

Mange kommuner og fylker har også egne støtteordninger for aktiviteter for og med barn og unge. Noen har også særordninger i forhold til aktiviteter som spesielt inkluderer barn med minoritetsbakgrunn. Her må menigheten selv undersøke hva som finnes av offentlige midler man kan søke på i egen kommune.

Pastoralplanen legger opp til noen utgifter

- Utsending av kort for å markere årsdag for dåpen barnets 3 første leveår
- Utdeling av barnebibel til 4-åringer
- Utdeling av katolsk barnemessebok til 1. klassinger
- Utdeling av katolsk barnebønnebok til 6. klassinger

Det foreslås i utgangspunktet at man som menighet forsøker å få dekket utgiftene til dette gjennom for eksempel kollekt eller ekstrakollekter, eventuelt på kirkekaffen. Alternativt er det kanskje mulig å benytte noen penger fra katekeseavgiften, for eksempel for 6. klassinger, eller fra andre penger menigheten måtte ha til barne- og ungdomsarbeid.

For at utgiftene ikke skal bli høyere enn nødvendig for menighetene arbeides det fra OKBs side med muligheten for å gi ut en barnebibel spesielt til dette formål, samt trykking av en enkel katolsk barnemessebok og tilsvarende enkel katolsk barnebønnebok, utgitt på St Olav forlag. Kort til dåpsdag kan bestilles fra det Kateketiske senter.

Et sentralt fokus bør, til tross for økonomiske utfordringer, være følgende: Hvert barn i menigheten vil motta oppmerksomheter fra menigheten i løpet av sin barndom som vil kunne styrke barnets tro og tilknytning til sin menighet. Disse oppmerksomhetene vil også være til stor hjelp for foreldrene med deres ansvar som trosformidlere.

Hva kan OKB sentralt bidra med?

OKB ønsker å støtte opp menighetenes pastorale innsats på en så konkret måte som mulig. Den ene siden av dette er hva de sentrale aktørene her kan bidra med. Den andre siden er hva man også utover dette kan få til. OKB satser, gjennom både det Kateketiske senter og St Olav forlag på å få utgitt mer katolsk litteratur for barn og unge i tiden som kommer. OKB ønsker også på andre måter å imøtekomme de konkrete behov som måtte finnes i forhold til å styrke katekese og barne- og ungdomsarbeid i menighetene, enten dette gjelder materiell, opplæring, eller andre ting.

For å kunne følge opp menighetenes innsats med å planlegge sitt pastorale tilbud for barn og unge på en mer helhetlig måte gir man i OKB sentralt ungdomspresten, sammen med en liten arbeidsgruppe, ansvar for denne oppfølgingen. Både NUK og det Kateketiske senter vil også være med i arbeidsgruppen. Ungdomspresten og hans arbeidsgruppe vil hver vår ta kontakt med menighetene og be om å få tilsendt menighetens pastoralplan for barne- og ungdomsarbeid for kommende skoleår. Skjemaene skal sendes til OKB v/ungdomsprest innen 1. juni, e-post eller vanlig post kan benyttes. Menighetene kan benytte skjema på neste side, eller eget oppsett. Poenget er å holde dette så enkelt som mulig, slik at ikke skjemaet i seg selv skaper noe merarbeid. Arbeidsgruppen vil lese hver menighets skjemaer, samt de spørsmål og kommentarer som måtte komme inn nøye. Arbeidsgruppen vil svare hver menighet individuelt. Der som menigheten føler på bestemte utfordringer, eller savner konkrete hjelpemidler, kan dette også tas med, slik at man kan forsøke å bistå menigheten fra sentralt hold. Ungdomspresten vil også innkalle til et møte i OKB, hvor biskopen, samt andre relevante aktører orienteres om status for barne- og ungdomsarbeidet rundt om i menighetene.

Hvert 4. år vil man revidere pastoralplandokumentet, i tråd med de tilbakemeldinger som kommer inn. Første revidering vil skje høsten 2010. Man vil også avholde et seminar med fokus på menighetens pastorale arbeid for og med barn og unge. Seminaret konkrete fokus og organisering vil variere i takt med de ønsker og behov som måtte finnes. Det første seminaret vil finne sted allerede tidlig på høsten 2010.

Det Kateketiske senter

- Det Kateketiske senter følger opp katekesen i menigheten for biskopen i OKB. Foruten produksjon av materiell og kurs for kateketer, arbeider Kateketisk senter med alle ting som kan bidra positivt til en god og helhetlig katekese i menighetene. Det Kateketiske senter er i så måte et naturlig sted å henvende seg for ressurser knyttet til katekesen. Se www.katekese.no.

OKBs Familiesenter

- OKBs Familiesenter arbeider både med Ekteskapsforberedelseskurset som de har utarbeidet til bruk i menighetene, og med spørsmål som vedrører katolske familiers liv i Norge. Familiesenteret bruker mye ressurser på kontakt med enkeltpersoner, og på ulike prosjekter. De siste årene har dette vært bl.a. i forhold til den nye ekteskapsloven i Norge, samt utarbeidelse av et nytt opplegg for ungdom om seksualitet.

Norges Unge Katolikker

- Norges Unge Katolikker (NUK) er Kirkens barne- og ungdomsorganisasjon. OKB benytter seg i stor grad av NUKs sentrale arrangementer, leirer, ledertrening, 18+-helger og lignende, som en del av bispedømmets pastorale tilbud til sine ungdommer, og mange barne- og ungdomsgrupper i OKB er også lokallag i NUK. I praksis fungerer NUKs grupper i mange menigheter som menighetens barne- og ungdomsarbeid, ved siden av katekesen.
- NUK sentralt består av et sekretariat med to ansatte legfolk, samt landsungdomspresten. NUK sentralt har derfor begrenset mulighet til å bidra til menighetens barne- og ungdomsarbeid på en helhetlig måte, men NUKs menneskelige ressurser kan benyttes av menighetene i konkrete sammenhenger. Ønsker man hjelp til å starte opp en bestemt aktivitet, organisere en helg eller lignende er det mulig å kontakte NUK og be om konkret hjelp med dette. NUK kan også bidra med å fremskaffe materiell til bruk i konkrete sammenhenger, basert på tidligere erfaringer.

- NUK baserer seg på medlemskap, hvor medlemmene individuelt betaler medlemskontingent. Dette gir dem følgende blader årlig: *Arken*, 0–12 år, *Q-Katolsk ungdom*, 13–18 år og *Credimus*, 19–35 år. Medlemskap gir også redusert pris på NUKs barne- og ungdomsleire og andre arrangementer, og bidrar for øvrig til Kirkens barne- og ungdomsarbeid.
- Flere menigheter har de siste årene innført innmelding i NUK i forbindelse med katekesen. Innmelding i NUK er alltid frivillig og skjer på individuelt basis. Medlemskap i NUK kan gi menigheten både organisatoriske og økonomiske fordeler, samtidig som medlemskapet gir den enkelte fordeler som NUK medlem på leire og arrangementer, samt at alle medlemmer får tilsendt et av NUKs blader fire ganger pr år. Ta kontakt med NUK for mer informasjon om dette. Se www.nuk.no.

Å tenke helhetlig – ut i fra menighetens premisser

Pastoralplan for barne- og ungdomsarbeid i OKBs menigheter skal være et redskap til hjelp for menighetenes pastorale innsats. Siden menighetene i OKB er så forskjellig er det nødvendig å tenke helhetlig på barne- og ungdomsarbeidet ut i fra de premisser som gjelder i den enkelte menighet. Dette gjelder også i forhold til alle de konkrete aktiviteter og tiltak som er inkludert i pastoralplanen. Det er mulig å få til mye, nettopp i små menigheter! Men hvordan dette gjøres, hvor ofte, og hva man kombinerer – det må være opp til en lokal vurdering. Under er noen eksempler på aktiviteter som er inkludert i pastoralplanen som vil være aldersblandet i alle menigheter.

Ordets liturgi for barn, eller søndagsskolen som det også kalles, er inkludert i pastoralplanen. Ordets liturgi for barn er en ordning som finnes i flere menigheter i OKB, hvor barn får formidlet ordets liturgi, særlig dagens evangelium, på en måte som er spesielt tilrettelagt for dem. Barna går derfor ikke «ut av messen» selv om de er ute av kirkerommet mellom 1. lesning og Credo. OKB har i 2008 gitt ut retningslinjer for Ordets liturgi for barn, og det finnes katolske opplegg på norsk for gratis nedlasting, for hver søndag, på www.katekese.no. Som det slås fast i retningslinjene er det svært viktig at ethvert tilbud om Ordets liturgi for barn kvalitetssikres. Dette skal ikke være barnepass for at de voksne skal få fred inne i kirkerommet. I pastoralplanen er Ordets liturgi for barn nevnt i de yngste aldersgruppene. Tanken er at man har én søndagsskole, som sikter seg inn mot de barna i menigheten som deltar i denne. Ofte vil det være 4–6 åringer som utgjør tyngdepunktet i søndagsskolen, men også de som er noe yngre og noe eldre har stor glede av tilbudet.

Ministrantarbeid er en tjeneste barn og unge gjør i sine menigheter, på tvers av aldersgrupper. I pastoralplanen er ministrantarbeid nevnt i aldersgruppene etter 1. Kommunionialder. Hvordan menighetene legger opp ministrantarbeidet, rekruttering, katekese og sosiale aktiviteter er per i dag opp til prestene iden enkelte menighet.

I pastoralplanen er det hyppig foreslått **barnegrupper og ungdomsgrupper**, utover den vanlige katekesen. Her er det viktig å presisere at tanken er at man kombinere aktiviteter for barn og unge i ulike aldersgrupper, utenom den vanlige katekesen. Kanskje er én «happening» per år det man realistisk sett kan satse på? Kanskje i form av en sosial avslutningshelg på katekeseåret? Kanskje er det mulig å få til noe en gang pr halvår, kanskje oftere. Pastoralplanens poeng er i alle fall at menighetene bes om å prøve å få til noe, minst én gang i året, for barn og unge utenom selve katekesen. Hva, hvordan og for hvem helt konkret, det er opp til menighetene selv å finne ut av. De lokale premissene må her være avgjørende.

Barnekor nevnes i pastoralplanen. Dette er tatt med fordi flere menigheter i OKB har godt fungerende barnekor – ta kontakt med for eksempel St Olav menighet, Oslo eller St Paul menighet, Bergen. Dette er trolig lettere å få til i de større menighetene, men sikkert også mulig i flere andre menigheter. Også barnekorene preges av at dette ofte er aldersblandet aktivitet, selv om korene også kan ha adskilt øvingstid for de ulike aldersgruppene. Det bør her også nevnes at slike kor etter hvert kan bli **ungdomskor**.

Adventsaksjonen, solidaritetsaksjonen som Norges Unge Katolikker arrangerer hver Advent, til inntekt for ett av Caritas Norges bistandsprosjekter, er også en aldersblandet aktivitet i mange menigheter. Ofte er det ungdomslagene som har ansvar for adventsaksjonen, men det er også mange barn som er med. I noen menigheter engasjerer man også katekesen i Adventsaksjonen, enten det er med bøssebæring, eller på andre måter. Adventsaksjonen er en unik måte for barn og unge i menigheten, med de voksnes støtte, å engasjere seg for en litt bedre verden.

Praktisk oppfølging av pastoralt arbeid med barn og unge

Pastoralplanen for barne- og ungdomsarbeid er tenkt som et arbeidsdokument. Derfor er det inndelinger etter aldersgrupper, for å gjøre arbeidet med å finne relevante idéer i hver enkelt menighet så enkelt som mulig.

Det forventes at hver enkelt menighet, ved et samarbeid mellom sogneprest og kapellaner, menighetsråd og kateketer, menighetens barne- og ungdomskontakt, barne- og ungdomsledere og interesserte legfolk, utarbeider en lokalt tilpasset pastoralplan for barne- og ungdomsarbeidet, inkludert katekesen. I menighetens plan er det viktig å få frem hva som allerede fungerer på en tilfredsstillende måte, hvilke aldersgrupper og tilbud man ønsker å satse på i første omgang, og hvilke aldersgrupper og tilbud man ønsker å prioritere mer på lengre sikt. Menighetens plan for dette arbeidet bør gjøres skriftlig og være tilgjengelig for dem som arbeider med barn og unge i menigheten. **Det kan også være en fordel om planen offentliggjøres, slik at den også er tilgjengelig for foreldre og andre i menigheten.** Det er også viktig at sogneprest og menighetsråd følger opp at planlagt økt innsats i forhold til bestemte aldersgrupper og tilbud gjennomføres innenfor de tidsrammer man blir enige om.

Pastoralplanen er delt inn etter aldersgrupper. For hver aldersgruppe er det nedfelt hvilke tiltak som ansees som nødvendige: «Menigheter i OKB skal tilby følgende:» og hvilke tiltak «Menigheter i OKB skal vurdere om de kan tilby følgende:». Menighetens plan for barne- og ungdomsarbeid skal gjenspeile dette. *Bruk gjerne skjemaet under til gjennomgang og planlegging i menigheten – En tosidets utgave av skjemaet, som vil være enklere i bruk, følger med pastoralplanen.*

FRIST FOR INNSENDING AV TILBAKEMELDINGSSKJEMA 1. JUNI HVERT ÅR – FRA OG MED 2009

	Hva gjør vi i dag?	Ansvar:	Nye målsetninger for 2008/09:	Ansvar:
De minste: 0–2 år				
Førskolebarn: 3–5 år				
Småskolebarn: 6–9 år				
'Tweens: 10–12 år				
Tenåringer: 13–15 år				
Ungdom: 16–19 år				
Unge voksne og studenter: 20+ år				

Menigheten bes også om å reflektere over følgende spørsmål i sin tilbakemelding til OKB:

1. Hvordan når dere ut med informasjon til foreldre, barn og unge?
2. Hva slags samarbeid har dere med foreldrene? Hvordan er de involvert?
3. Hvilke ressurser/materiell trengs til barne- og ungdomsarbeidet og katekesen i din menighet?
Hva helt konkret er det dere mangler av materiell for å kunne gjøre det som dere ønsker?
4. Andre ting menigheten ønsker å be om hjelp til fra OKB sentralt, for eksempel kurs, opplæring eller annet?

De minste: 0–2 år

Aldersgruppen 0–2 år består av barn på veldig ulike utviklingsstadier, i forhold til fysisk utvikling, så vel som språklig utvikling. De fleste barn døpes en gang i løpet av det første halvåret. Allerede som babyer kan barna få positive opplevelser i Kirken, og et godt grunnlag for videre trosformidling kan legges. Foreldrene er spesielt viktige for denne aldersgruppen, og ofte kan denne småbarnsperioden være en tid hvor foreldrene på den ene siden føler på tidspress, men samtidig er svært mottakelige for alle tilbud som gir noe godt til deres barn. Alle foreldre ønsker det beste for sine barn, og her kan Kirken også stille opp med gode tilbud i katolsk regi. Dersom foreldrene slutter å gå i Kirken, eller eventuelt ikke begynner med det i denne perioden, er det lite trolig at de vil begynne å gå regelmessig i søndagsmessen når barna er blitt eldre, generelt sett.

Trosformidling til aldersgruppen 0–2 år bør være todelt; på den ene siden bør det være fokus på kommunikasjon og dialog med foreldre om å legge gode vaner for barnet helt fra begynnelsen av, mens man på den andre siden helt fra begynnelsen også forsøker å inkludere barna selv i trosformidlingen.

Menigheter i OKB skal tilby følgende:

- **Dåpssamtale.** Foreldre som ønsker at barna deres skal motta dåpens sakrament skal gjennomføre minst én samtale med prest i menigheten, hvor dåpens betydning og foreldrenes ansvar tas opp. Det anbefales at menighetene selger boken «Døpt – hva nå?», som kan kjøpes av Kateketisk Senter, i forbindelse med dåpssamtalene.
- **Markering av dåpsdager.** Menighetene skal sende kort som er utarbeidet av *Kateketisk senter* til dåpsbarn omkring 1-års-, 2-års- og 3-årsdagen for dåpen. Utsending kan skje samlet.
- **Småbarnsvennlig menighet.** Menighetene skal markere at de ønsker å være småbarnsvennlige. Dette må gjøres på den måten det er mulig på i praksis ut i fra lokale forhold. Punkter å ta stilling til er, hvor kan vognen parkeres, hvor er det mulig å amme et barn, finnes det et stallebord i menighetens lokaler, finnes det et rom hvor foreldre under messen kan ta med spedbarn som skriker.
- **TrippTrapp – katolsk versjon.** Menigheten skal informere foreldre som skal døpe sitt barn om medlemskap i dåpsklubben TrippTrapp – katolsk versjon. Informasjonsfolder fås ved henvendelse til Kateketisk Senter.

Menigheter i OKB skal vurdere om følgende kan tilbys:

- **Ordets liturgi for barn – søndagsskole/evangelieforklaring.** Menighetene skal vurdere om man kan ha søndagsskole/evangelieforklaring, det vil si Ordets liturgi for barn, i høymessen. Også for aldersgruppen 0–2 år kan dette bidra til at foreldre og barn går mer regelmessig i messen, da det gir foreldre og barn et konkret tilbud som kan gjøre dette enklere å få til. Det er utarbeidet retningslinjer for Ordets liturgi for barn i OKB, se www.katekese.no.
- **Dåpstreff.** Menighetene skal vurdere om man kan gjennomføre årlige/halvårlige dåpstreff hvor barn og deres foreldre inviteres til et treff spesielt for dem i menigheten. Henholdsvis for barn døpt i fjor, året før og så videre. Opplegg og innhold i dåpstreff tilpasses lokale behov og muligheter. Målsetningen bør være et tilbud til barna og deres foreldre på månedlig basis.
- **Baby- og småbarnstreff.** Menigheter skal vurdere om det kan være aktuelt å ha treff eller «åpen barnehage» for foreldre som er hjemme med småbarn. Slike tilbud er ofte populære, og kan med fordel drives av frivillige i målgruppen, dersom slike kan påta seg dette. Slike tilbud kan være ukentlige, eller månedlige, eller med sporadiske, alt etter hva som er lokalt mulig. Babysang er også et populært tilbud i regi av mange kristne menigheter i Norge.
- **Døpt – hva nå?** Menigheter skal vurdere om kan informere om, eller tilby salg av, boken «Døpt – hva nå?» utgitt av det Kateketiske senter.

Førskolebarn: 3–5 år

Denne aldergruppen har ingen «store» kirkelige handlinger, men for barna er det en periode med store forandringer – spesielt i egen bevisstgjøring, nysgjerrighet og vitebegjær. Barna utforsker omgivelsene og sammenhenger, og de tenker, funderer og trekker egne slutninger. Barna har i økende grad evne til å lære sanger, til å huske og kunne gjenfortelle historier – forutsetningen er dermed gode for å begynne med trosopplæring og gi barna et personlig forhold til Gud og Kirken.

Trosformidlingen til denne aldergruppen er en videreføring av det som skjer i den yngste aldersgruppen. Det finnes førskolelærere i mange menigheter som er spesielt utdannet i forhold til kommunikasjon og formidling til denne aldersgruppen, samtidig er ofte engasjerte foreldre velegnet til innsats med barn i denne aldersgruppen.

Menigheter i OKB skal tilby følgende:

- **Ordets liturgi for barn – søndagsskole/evangelieforklaring.** Menigheten bør vurdere om man kan ha søndagsskole/evangelieforklaring, det vil si Ordets liturgi for barn, i høymessen. For aldersgruppen 3–5 år er dette spesielt viktig, da barna er for små til å kunne konsentrere seg om Ordets liturgi i menighetens fellesskap, samtidig som de er store nok til å kunne ha utbytte av et tilpasset opplegg. Dette kan bidra til at foreldre og barn går mer regelmessig i messen, da det gir foreldre og barn et konkret tilbud som kan gjøre dette enklere å få til. Det er utarbeidet retningslinjer for Ordets liturgi for barn i OKB, se www.katekese.no. Det trenger ikke være noe mål å ha flere aldersdifferensierte Ordets liturgi for barn; det kan gjerne være en elles ordning for alle.
- **4-årsmarkering i Kirken med utdeling av Barnebibel.** En festmesse for 4-åringer og deres familier med utdeling av barnebibler, eventuelt annet materiale som kors, rosenkrans eller lignende, til hvert barn under Kirkekaffen. 4-årsmarkeringen vil bidra til å knytte barna og familiene tettere til menigheten på et tidlig tidspunkt. Det foreslås å finansiere materiellet ved kollekt.
- **Treff for foreldre og barn.** Det skal være en målsetning for menigheten å ha et fast månedlig tilbud til barna, med eller uten foreldre. Dersom dette ikke er mulig månedlig, er det kanskje mulig halvårlig/årlig.

Menigheter i OKB skal vurdere om følgende kan tilbys:

- **Barnegruppe.** Menigheter skal vurdere hvorvidt det er mulig å tilby barnegruppe for barn allerede fra de er små, gjerne parallelt med at det foregår katekese i menigheten. For barna i denne aldersgruppen er det viktig å få et fast tilbud i Kirken, og bli kjent med andre barn i menigheten. En slik barnegruppe kan inkludere aktiviteter knyttet til forming, maling, tegning og lignende, drama aktiviteter, sang og musikk, fysisk aktivitet og lek, og gjennom disse også forsøke å formidle troen til barna.
- **Familiehelger.** Menigheten skal vurdere om det er mulig å arrangere familiehelg for og med familier med barn i denne aldersgruppen.
- **Familiemesser/barnemesser.** Menigheten skal vurdere hvordan man kan inkludere barn best mulig i messe og liturgien. I noen menigheter fungerer det godt med egne barnemesser, i andre menigheter har man familiemesser i Høymessen. Uansett lokal løsning skal man se på hvordan man inkluderer barna i messen, for eksempel gjennom offertorieprosjon, inkludering av barnesalmer, at barna oppfordres til å komme frem og motta velsignelsen ved kommuniensutdelingen.

Småskolebarn: 6–9 år

Denne aldersgruppen strekker seg fra 1. klasse til og med 1. Kommunion. Barn i alderen 6 til 9 år utvikler seg raskt, og spennet i modning og ferdigheter er stort innenfor et gitt årstrinn. Man kan ikke regne med at barna kan lese og skrive når de er 6 år, selv om noen kanskje allerede kan det. Barna er nysgjerrige og ofte interesserte i å lære nye ting, både i praksis og mer teoretisk, når dette legges til rette for dem. Katekesen starter for barn enten i 1. eller 2. klasse i de fleste menigheter, og man har 1. Kommunionforberedelser i og mottar sakramentet i 3. klasse. Siden 1. Kommunion for de fleste katolske familier er helt grunnleggende, er det svært viktig å benytte denne anledningen til kontakt med familiene og med barna. Gjennom forberedelsene til å motta 1. Kommunionen dannes grunnlaget for det videre trosopplæringsarbeidet for barna. Menighetene må særlig se på hva som kan gjøres for å hindre frafall i katekesen etter 1. Kommunion. Kanskje er et bredere tilbud, utover den etablerte katekesen, et nødvendig supplement for å bidra til at barna, og foreldrene, fortsetter et aktiv menighetsliv også i de kommende viktige årene. I aldersgruppen 6–9 år er foreldrene fortsatt nøkkelpersoner i forhold til om barna i praksis kan komme til Kirken og til aktiviteter i menigheten. Samarbeid og kommunikasjon med foreldrene er dermed avgjørende.

Menigheter i OKB skal tilby følgende:

- **Katekese for barn fra og med 1. klasse,** eller 2. klasse, tilpasset lokale forhold. Det er viktig at menighetene tilbyr katekese til barn fra de begynner på skolen.
- **Skolestartmarkering for 6-åringere med fokus på å lære om messen.** Alle 6-åringere og deres foreldre inviteres til Kirken på en lørdag. Presten forteller 6-åringene om messens gang inne i Kirkerommet. Utdeling av katolsk messebok for barn, markeringen bør avsluttes med en sosial del.
- **Foreldremøte for foreldre med barn som skal begynne i 1. klasse. Deretter årlige foreldremøter.** Kontakten med foreldrene er avgjørende for barnas mulighet til å vokse i troen. Det er viktig både å understreke deres ansvar og å gi dem støtte og praktiske råd i forhold til for eksempel tilgjengelig kristent materiell og annet som hjelpe foreldrene å realisere «huskirken».
- **Forberedelser til 1. Kommunion.** Forberedelsene inngår i katekesen og er den mest sentrale delen av menighetens kontakt med denne aldersgruppen.
- **Barnegruppe/treff for foreldre og barn.** Det bør være en målsetning for menigheten å ha et fast månedlig tilbud til barna, med eller uten foreldre. Dersom dette ikke er mulig månedlig, er det kanskje mulig halvårlig/årlig – som et supplement og i samarbeid til katekesen.
- **Informasjon om NUKs sommerleire.** Må gjøres tilgjengelig for barn i menigheten.

Menigheter i OKB skal vurdere om følgende kan tilbys:

- **Ordets liturgi for barn – søndagsskole/evangelieforklaring.** Menighetene skal vurdere om man kan ha søndagsskole/evangelieforklaring, det vil si Ordets liturgi for barn, i høymessen. Det er utarbeidet retningslinjer for Ordets liturgi for barn i OKB, se www.katekese.no. Barn som har gått til 1. Kommunion kan godt delta i messen i sin helhet i kirkerommet.
- **Halvårlig familiesamling for familier med barn i 1.–3. klasse.** I store menigheter kan dette gjøres delt opp etter år. Samlingene kan gjerne arrangeres som **Familiehelger**.
- **Markering av 1. Kommunionen i menigheten.** Hvis mulig bør man i forbindelse med 1. Kommunionen ha en fellesmarkering i menigheten, hvor menigheten sammen feirer barna.
- **Barnegrupper/barnekor.** For denne aldersgruppen kan tilrettelagte tilbud i menigheten være aktuelle. Menigheten kan vurdere om man kan ha et «familiekor», hvor både foreldre og barn deltar sammen.

'Tweens: 10–12 år

Aldersgruppen 10–12 år har fått økt oppmerksomhet de siste årene fordi mange opplever at barna blir eldre fortere. Derfor bruker noen begrepet *'tweens* om aldersgruppen – de er mellom barn og ungdom. De går på mellomtrinnet på skolen, men mange hevder at ungdomskulturen gjør inntreden nettopp i denne aldersgruppen. Likevel er disse barna unge, og trosformidlingen må tilpasses dette. I menighetenes katekese opplever man ofte et frafall av barna i denne aldersgruppen, fordi det er mellom 1. Kommunion og fermingens sakramenter. Dette er svært uheldig, da grunnlaget for forberedelsene til fermingens sakrament legges i disse viktige årene. Sosiale bånd til jevnaldrende i Kirken er avgjørende for at barna trives i Kirken, og selv ønsker å gå i Kirken. Et godt grunnlag for ungdomsårene må legges når barna er 10–12 år. Målet for trosformidlingen må være å hjelpe barna å vokse med sin tro, i det de lærer stadig mer på skolen. Deres nysgjerrighet om troen og Kirken må møtes på en gjennomtenkt måte, og ikke bare i «skoleformat». For en del barn vil kritiske spørsmål til troen og Kirken dukke opp i denne perioden.

Menigheter i OKB skal tilby følgende:

- **Messer for barn i alderen 10–12 år.** Menigheten skal se på hvordan man kan inkludere barna i denne aldersgruppen i messen. En årlig messe spesielt for 10–12-åringene er en mulighet, med påfølgende sosiale aktiviteter. Dette bør komme i tillegg til messer i forbindelse med katekesen.
- **Katekese.** Det tilbys katekese til barn mellom 10–12 år.
- **Foreldremøter årlig.** Kontakten med foreldrene er fortsatt avgjørende for barnas mulighet til å vokse i troen – menigheten må derfor etterstrebe jevn og god kontakt og kommunikasjon med foreldrene.
- **Utdeling av katolsk bønnebok til 6.-klassinger.** Alle 6.-klassinger inviteres til en Høymesse hvor de personlig får utdelt en katolsk bønnebok av presten, for eksempel Den lille katolske bønneboken eller «I ditt nærvær», kontakt *Kateketisk senter*. På kirkekaffen er det spesielt fokus på 6.-klassingene, gjerne med en sosial aktivitet i etterkant, med eller uten foreldre.
- **Årlig helgetur for 10–12-åringene, med eller uten foreldre.**
- **Ministrantarbeid.** Barn som har gått til 1. Kommunion kan bli ministranter, og tilbudet om å kunne gjøre denne tjenesten bør gjøres kjent.
- **Barnegrupper/tweensgruppe.** For denne aldersgruppen er tilrettelagte tilbud i menigheten viktige. Innhold kan variere fra dans/drama/idrett/musikk, til mer temarelatert arbeid som varierer fra gang til gang. Det bør være en målsetning for menigheten å ha et fast månedlig tilbud til barna. Dersom dette ikke er mulig månedlig, er det kanskje mulig halvårlig/årlig – som et supplement og i samarbeid til katekesen.
- **Informasjon om NUKs sommerleire.** Må gjøres tilgjengelig for barn i menigheten.

Menigheter i OKB skal vurdere om følgende kan tilbys:

- **Andakter/gudstjenester.** For denne aldersgruppen kan det være fint å invitere også til andre gudstjenester enn messer, spesielt tilrettelagt for dem, for eksempel Korsveisandakt i fastetiden, Sakramentstilbedelse eller Rosenkransbønn.
- **Adventsaksjonen.** Barn i alderen 10–12 år bør trekkes med i Adventsaksjonsarbeidet, gjerne i samarbeid med katekesen og/eller en ungdomsgruppe.
- **Barnekor.** Dersom lokale ressurser tillater dette, er barnekor en veldig fin aktivitet for barn i denne aldersgruppen.

Tenåringer: 13–15 år

Tenåringer går på ungdomsskolen, og mange myter knytter seg til denne aldersgruppen. De aller fleste tenåringer er åpne og nysgjerrige, og i utgangspunktet positive til Kirken. Samtidig er det viktig å være bevisst på at ungdom opplever et sterkt konformitetspress, mange ønsker å gjøre som sine kamerater på skolen. Derfor er det viktig å ha fokus på *hvorfor man bør velge fermingens sakrament, i all kommunikasjon med ungdommene og deres foreldre. Hvorfor ikke bare confirmere seg med de andre i Den norske kirkre?* For mange er forberedelsene til fermingens sakrament et første møte med Kirken på mange år. For andre er det en naturlig videreføring av katekese og kirkegang gjennom hele barndommen. Disse forskjellene skaper store utfordringer i katekese og trosformidling, og som konsekvens også for tilbudet til aldersgruppen som helhet. Et viktig kjennetegn for aldersgruppen er at de er i stor utvikling, fysisk så vel som mentalt. Mange har viktige spørsmål om sin tro og om Kirken, som det er helt avgjørende at de får besvart, for deres videre vekst i troen og forhold til Kirken i en viktig og sårbar alder. Selv om mange ønsker å gjøre som sine venner, er også familie og tro viktige for mange tenåringer. Kirken formidler troen, den mest verdifulle av alle gaver, som tenåringerne både ønsker og trenger – derfor er oppfølging av denne aldersgruppen utrolig viktig. I menighetens arbeid er det viktig å ha fokus på årene før, så vel som etter at man mottar fermingens sakrament – en helhetlig satsning er nødvendig, og et tilbud må være på plass, også etter fermingens sakrament.

Menigheter i OKB skal tilby følgende:

- **Katekese for tenåringer på hvert av skolens alderstrinn.** Katekesen er organisert ulikt i små og store menigheter, men alle tenåringer skal ha et tilbud om katekese, hvor det forventes av dem og deres foreldre at de deltar.
- **Forberedelser til fermingens sakrament.** Forberedelsene til fermingens sakrament inngår i katekesen for denne aldersgruppen.
- **Deltakelse i Adventsaksjonen.** Integreres i forberedelsene til fermingens sakrament, siste år, dersom det er to års undervisning. Hvordan dette gjøres, tilpasses lokale muligheter.
- **Årlige foreldremøter for tenåringsforeldre.** Kontakten med foreldrene er fortsatt avgjørende for barnas mulighet til å vokse i troen.
- **Tenåringsgruppe.** For denne aldersgruppen er tilrettelagte tilbud i menigheten veldig aktuelle. En sosial tilhørighet i menigheten er svært viktig, og det kan derfor være lurt å investere i faste månedlige aktiviteter, for eksempel i samarbeid med ungdomslag eller unge voksne i menigheten. I mindre menigheter kan det være naturlig å kombinere ungdoms- og tenåringsgruppe.
- **Informasjon om NUKs påske- og sommerleire.** Særlig om konfirmantpåskeleir.
- **Ministrantarbeid.** Er en viktig tjeneste som unge i denne aldersgruppen gjør for menigheten.

Menigheter i OKB skal vurdere om følgende kan tilbys:

- **Andakter/gudstjenester.** For denne aldersgruppen kan det være fint å invitere også til andre gudstjenester enn messer, spesielt tilrettelagt for dem, for eksempel Korsveisandakt i fastetiden, Sakramentstilbedelse eller Rosenkransbønn. Pilegrimsturer er også aktiviteter.
- **Aktiviteter for tenåringer.** Enten man arrangerer aktivitetene som en egen tenåringsgruppe, eller i sammenheng med katekesen, er både kor- og musikkarbeid, idrettsaktiviteter, og helgeturer gode alternativer for denne aldersgruppen. Gode fellesskapsopplevelser er viktige.
- **Finnes det ting i menigheten tenåringerne selv kan bidra til?** For eksempel hjelpe til med søndagsskole eller en barnegruppe?
- **Oppsøkende aktivitet overfor 13 åringer som ikke deltar i katekesen.** Brev kan sendes hjem til dem. Foreldrene kan ringes og inviteres til foreldremøtet spesielt.

Ungdom: 16–19 år

Ungdom i denne aldersgruppen gjør viktige skritt mot voksenlivet. De prøver å finne sin plass i livet og sin identitet som selvstendige, modne personer – sosialt, intellektuelt og psykologisk. Modningen innen disse områdene skjer raskt i løpet av de siste tenåringsårene, selv om prosessene fortsetter inn i 20-årene. Aldersgruppen er preget av spørsmål om og valg av utdanning, av fritidsaktiviteter og deltidsjobb. De fleste ungdommer har også et rikt sosialt liv. Midt oppi alt dette er det en forutsetning for suksess i menighetens ungdomsarbeid at det eksisterer et fungerende ungdomslag. Dette er ofte nøkkelen til integreringen av ungdom i menigheten, særlig fordi et sosialt fellesskap med jevnaldrende er så viktig i denne aldersgruppen.

Ungdom 16–19 år søker også å finne sin plass i voksenlivet livssynsmessig. De forsøker å nærme seg livssynsspørsmål på en reflektert, voksen måte. Norske katolikker i denne alderen har gjennomført en form for konfirmasjonskatekese og har mottatt feringens sakrament, men veldig mange finner dessverre ikke sin plass i Kirken videre etter dette. Det er dermed en meget stor og maktpåliggende pastoral utfordring for OKBs menigheter å snu denne tendensen, ved å hjelpe så mange ungdommer som mulig til å finne en plass i Kirkens troende fellesskap etter feringen. Det bør være en prioritert oppgave for alle menigheter å yte en bevisst og gjennomtenkt pastoral omsorg til denne aldersgruppen, og å ta ansvar for at alle ungdommer i menigheten har et konkret pastoralt tilbud.

Menigheter i OKB skal tilby:

- **Trosopplæring for ungdom.** Menighetene skal fortsatt legge vekt på at ungdom får trosopplæring, som dekker både intellektuelle og liturgiske dimensjoner. Hvordan dette organiseres må avgjøres lokalt, men arbeidet må ledes av kompetente voksne personer. Eksempler på aktiviteter kan være temakvelder, kurs, retrett-dager eller helgesamlinger. Trosopplæringen kan gjerne foregå i ungdomslaget, der dette finnes.
- **Et tilbud til ungdom hvor de kan samles i en katolsk setting – minst to ganger i året, men gjerne hver uke.** Hyppigheten av et slikt tilbud vil naturlig variere etter sognets medlemstall. Det anbefales at dette tilbudet skjer i form av et ungdomslag, organisert som lokallag i NUK.
- **Deltakelse i NUKs Adventsaksjon.** Dette er en innsamlingsaksjon for et av Caritas Norges prosjekter. Aksjonen arrangeres hvert år i samarbeid mellom NUK og Caritas Norge.
- **Informasjon om NUKs sentrale arrangementer for ungdom.** Disse inkluderer påske- og sommerleir, leder trening, lokallaglederseminar og adventsaksjonshelg. NUK sender ut informasjonspakker for sine sentrale arrangementer til menighetene. Denne informasjonen skal menighetene videreformidle til ungdommene.

Menigheter i OKB skal vurdere om følgende kan tilbys:

- **Ungdomsmesser.** Selv om ungdom over 16 år er fermet, og dermed voksne medlemmer av menigheten er det fint å tenke gjennom hvordan man i messer og liturgi best mulig kan møte dem. I noen tilfeller er egne ungdomsmesser å anbefale.
- **Andakter/gudstjenester.** For denne aldersgruppen kan det være fint å invitere også til andre gudstjenester enn messer, spesielt tilrettelagt for dem, for eksempel Korsveisandakt i fastetiden, Sakramentstilbedelse eller Rosenkransbønn. Pilegrimsturer er også aktiviteter.
- **Regionalt samarbeid.** Dersom NUK arrangerer distriktstreff hvor ungdommer fra flere menigheter møtes, bør menighetene informere om dette, og oppfordre sine ungdommer om å delta på slike treff og møter.
- **Hva kan ungdommene selv bidra med?** Ungdom i aldersgruppen 16–19 år kan også selv bidra i menighetens liv. Dette bør de oppfordres til, og inkluderes på måter som fungerer godt lokalt. Noen eksempler kan være som leder for Ordets liturgi for barn, som assistenter i katekesen, som ledere for barn, i Kirkekoret, som lektorer og lignende.

Studenter/Unge voksne: 20+

Med tanke på menighetens tilbud til denne gruppen er det mer snakk om tilrettelegging og inkludering snarere enn å organisere konkrete grupper eller arrangementer. Det vil være naturlig å inkludere aldersgruppen i menighetens aktiviteter. Typisk for menighetens medlemmer i denne aldersgruppen er at de er i en fase hvor den enkelte skal finne sitt kall til ekteskap, prest eller ordensliv. Det er derfor viktig at de blir seg bevisst sin søken og får rom og anledning til å finne sin vei.

Mange i denne aldersgruppen er studenter. Det er en stor fordel om menigheten kan tilby en form for pastoral omsorg for studenter. De trenger et miljø hvor de kan finne seg til rette som aktive katolikker på sitt nye bosted, og de kan med fordel introduseres til et tilbud hvor de kan bli bevisst sin rolle som katolske studenter og inspireres til å fordype sin tro i dialog med studienes intellektuelle utfordringer. Mange av de katolske studentene er utvekslingsstudenter. Det bør derfor vurderes om menighetens tilbud til studenter skal være engelskspråklig. For menighetens egne som studerer et annet sted bør disse holdes kontakt med. Den nye menigheten bør også informeres om at aktive katolikker flytter til deres område. For studentgruppen vil tilhørigheten til menigheten være mindre enn for unge voksne som bor på sitt hjemsted, særlig for utvekslingsstudenter. Det er likevel viktig at menigheten er der for denne gruppen. Da kan skje i første rekke ved å være synlig med informasjon på campus.

Frafallet i denne gruppen er ofte stort da man flytter fra sitt hjem, sin menighet og sosiale miljø. For menigheten er det derfor en særlig utfordring hvordan man kan skape et «hjem» for unge voksne, ønske dem velkommen og sikre at de føler seg ivaretatt og inkludert.

Menigheter i OKB skal tilby:

- **Informere om menighetens tilbud, messer, studentgrupper, karitative grupper, sosiale aktiviteter, for studenter på deres læresteder.** Et minimum vil være å ha oppslag på alle læresteder med messetider, samlingspunkter og kontaktinformasjon.
- **Informere om Familiesenterets ekteskapsforberedelseskurs** eller tilby et eget menighetsbasert kurs.
- **Gi mulighet for deltagelse og engasjement i menighetslivet** for de unge voksne og studentene, for eksempel gjennom å være kateket, leder for Ordets liturgi for barn eller som barne- og ungdomskontakt.
- **Informasjon om nasjonale og lokale arrangementer**, leirer, kurs, pilegrimsturer og så videre. På grunn av utvekslingsstudenter er det fordel at dette også er tilgjengelig på engelsk.
- **Katolske studier.** For studenter/unge voksne som er spesielt interessert, er det fint om menigheten kan videreformidle informasjon om at det finnes tilbud om katolske studier på ulike nivåer, for eksempel på MF, eller gjennom det Kateketiske senter på Maryvale i Storbritannia.

Menigheter i OKB skal vurdere om følgende kan tilbys:

- **Trosfordypningsgrupper**, bibelgrupper, samtalegrupper og lignende. Her finnes kursmaterieell fra familiesenteret og *Kateketisk senter*.
- **Regelmessige sakramentsandakter** til unge voksne/studentgrupper.
- **Studentgruppe.** Her kan man for eksempel jobbe sammen med lærested for å finne lokaler på campus for dette.
- **Gruppe for unge voksne.** Denne kan være identisk med studentgruppen eller separat, avhengig av menighetens størrelse.
- **Økonomisk støtteordning for studenter** for å dra på katolske arrangementer.
- **Pilegrimstur** for studenter/unge voksne, gjerne med studenter/unge voksne som medarrangører.
- **Jobbe for opprettelse av studentprest** på større læresteder. Stillingen kan godt være på deltid, men bør helst ha kontortid på lærestedet.
- **Deltagelse i NUKs Adventsaksjon.**